

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине

Predstavnički dom
Zastupnički dom
Представнички дом

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova

Комисија за остваривање равноправности полова

2002. - 2006.

**Parlamentarna skupština
Bosne i Hercegovine**

Tajništvo PSBiH
Informacijsko-dokumentacijski
sektor

Za izdavača: Aljoša Čampara
tajnik Zajedničke službe
PSBiH

Glavni urednik:
Željko Ivanković, rukovoditelj
Indok sektora

Urednik publikacije: Zlatko
Vukmirović

DTP: Mirza Latifović

Izdanja Parlamentarne
skupštine BiH
Publikacija br. 28

Sarajevo, 2006.

Publikacija se objavljuje uz
pomoć i potporu
GTF - Regional center for
gender equality Zagreb,
Croatia

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine konstituirano je kao stalno povjerenstvo Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH, s ciljem davanja mišljenja, podnošenja prijedloga i izvješća Domu, te obavljanja drugih dužnosti koje se tiču ostvarenja ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Osnovna je nadležnost Povjerenstva definirana Poslovníkom Zastupničkoga doma i usmjerena k stvaranju takvoga društvenog okruženja u Bosni i Hercegovini koje će osigurati ravnopravnost žena i muškaraca, jednako prisutnih u svim područjima javnog i privatnog života, a posebice u politici i političkom odlučivanju, socijalnoj sigurnosti, zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju, zaustavljanju nasilja nad ženama i u drugim područjima.

Između brojnih aktivnosti Povjerenstva u mandatu 2002.-2006. svakako se izdvaja rad na donošenju i provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova, koji je usvojen 2003. godine. Zanimljivo je što je ovaj Zakon predstavljao prvi zakon i prvi pravni mehanizam koji je trasirao put k ravnopravnosti i jednakosti spolova u regiji.

Povjerenstvo je, također, aktivno radilo na provedbi međunarodnih pravnih akata (prije svega Pekinške deklaracije), a njegovi su članovi kontinuirano i pažljivo pratili rad te uspostavljali čvrste veze s nevladinim organizacijama, organima državnih tijela (gender centri) te neposredno pridonijeli nastanku Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, s kojom su također uspostavili čvrste veze. Isto tako, brojnim su aktivnostima pomogli zemljama u regiji (regionalnim i državnim tijelima i institucijama) u donošenju njihovih propisa i međusobnoj uspostavi čvrstih veza, s ciljem afirmacije ravnopravnosti spolova.

Cilj ove Publikacije je široj javnosti predstaviti rad Povjerenstva, poglavito u razdoblju 2002.-2006. Naravno, ovo će tijelo, bez obzira na njegov budući sastav, nastaviti provoditi započete aktivnosti, koje su mu dane Poslovníkom i koje proizilaze iz njegovih planova i aktualnih međunarodnih i domaćih normi. I ubuduće će voditi aktivnosti na daljnjem jačanju veza s nevladinim i vladinim organizacijama, ali i s međunarodnim tijelima i institucijama, u zajedničkoj borbi za ravnopravnost spolova.

Predsjedatelj Povjerenstva
Jozo Križanović

NADLEŽNOSTI

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u BiH osnovana je 25. jula 2000. godine. Prema Poslovniku Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, njena nadležnost je da:

- razmatra pitanja u vezi sa ostvarivanjem ravnopravnosti spolova u BiH - posebno u vezi s unapređivanjem statusa žena u BiH;

- podstiče aktivnosti u institucijama BiH na provođenju Platforme za akciju Pekinške deklaracije (Četvrta svjetska konferencija o ženama, Peking 1995.) u dvanaest kritičnih sfera;

- podstiče i koordinira aktivnosti s entitetskim parlamentima na unapređenju statusa žena i provođenju Platforme za akciju Pekinške deklaracije;

- razmatra predložene zakone i druge propise sa stanovništara ravnopravnosti spolova i sprečavanja diskriminacije žena;

- razmatra prijedloge dokumenata i izvještaje institucija BiH koji se odnose na ostvarivanje jednakosti spolova i provođenje Platforme za akciju Pekinške deklaracije u cjelini, odnosno po pojedinim oblastima;

- razmatra pripreme za učešće delegacija BiH na međunarodnim skupovima kada se razmatra provođenje Pekinške deklaracije (UN, Pakt stabilnosti i sl.);

AKTIVNOSTI

Prvu sjednicu nakon početka mandatnog perioda 2002. - 2006. Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u BiH Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH održala je 17. decembra 2002. godine. Od tada do danas Komisija se afirmirala kao značajno i nezaobilazno skupštinsko tijelo, što se naročito potvrdilo tokom procesa donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova BiH kao i organizacijom javnih saslušanja (javnih rasprava) o temama:

1. Javna rasprava o Izvještaju o primjeni Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena u BiH (CEDAW) i

2. Javno saslušanje posvećeno problemu infektivne bolesti HIV/AIDS-a i sl.;

Tokom 18 sjednica, koliko je održala u mandatnom periodu 2002./2006., Komisija je razmatrala sljedeća pitanja:

- a) aktivnosti Komisije na provođenju Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, te osnivanje Agencije za ravnopravnost spolova BiH,

- b) razmatranje usklađenosti Prijedloga zakona o odbrani BiH sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH,

- c) razmatranje usklađenosti Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH, te razmatranje amandmana na taj zakon u 2006. godini,

- d) pokretanje zakonodavne inicijative za izmjenu člana 36. Zakona o radu u institucijama BiH,

- e) razmatranje Rezolucije poslanika Milorada Živkovića o prihvatanju obaveza Otavskog dokumenta s programom djelovanja međunarodne konferencije o populaciji i razvoju (ICPD) iz 2002. godine,

- f) obilazak općina u BiH u kojima su načelnici i predsjednici općinskih vijeća žene u 2004. godini,

g) obilazak kaznenopopravnih zavoda u BiH u kojima žene izdržavaju kaznu zatvora u 2004. godini,

h) saradnja s gender centrima Federacije BiH i Republike Srpske,

i) obilježavanje 8. marta, Dana žena,

j) u okviru saradnje sa SP GTF-om, priprema i realizacija Prvog pripremnog sastanka o temi "Usklađivanje obaveza između posla i porodice", te Drugog pripremnog

sastanka i Druge regionalne radionice za parlamentarke o temi "Cjeloživotno učenje", održanih u Sarajevu,

k) učešće članova Komisije na sastanku "Ravnopravnost spolova: Unapređenje rješavanja problema putem parlamenta" - New York, 1. marta 2006., i druge aktivnosti.

SARADNJA KOMISIJE S RADNOM GRUPOM ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA PRI PAKTU STABILNOSTI ZA JIE

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini je u periodu 2005./2006. ostvarila saradnju s Radnom grupom za ravnopravnost spolova pri Paktu stabilnosti za Jugoistočnu Evropu (SP GTF- Stability Pact for South East Europe, Gender Task Force Regional Center for Gender Equality) na realizaciji projekta "Razmjena parlamentarki u Jugoistočnoj Evropi 2005.-2006." ("SEE Women MP Exchange 2005-2006), koji je finansiralo Ministarstvo vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke.

Radna grupa za ravnopravnost spolova (GTF) osnovana je u novembru 1999., sa sjedištem u Zagrebu, a počela je raditi 2001. godine. Aktivnosti GTF-a posvećene su davanju podrške i podsticaja ženama za kandidaturu u zakonodavnim organima u cijeloj regiji, podržavanju inicijativa za jednaku participaciju žena i muškaraca u razvijanju stabilnosti, prosperiteta i demokratskog društva, te pronalasku dugotrajnog strateškog pokrovitelja kao i unapređenju saradnje sa strukturama EU.

Države koje participiraju u aktivnostima GTF-a su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Srbija i Crna Gora, Makedonija, Grčka, Mađarska, Rumunija, Moldavija i Slovenija. Radi čvršćeg regionalnog povezivanja i provođenja svih svojih aktivnosti GTF je otvorio i Ured u Bosni i Hercegovini, u Sarajevu.

ПРВА РЕГИОНАЛНА ПАРЛАМЕНТАРНА РАДИОНИЦА

Комисија за остваривање равноправности полова БиХ, у Оквирну пројекта "SEE Women MP Exchange 2005-2006", на иницијативу GTF-a, организовала је двије регионалне парламентарне радионице.

Ради припреме парламентарки Парламентарне скупштине БиХ за Прву регионалну парламентарну радионицу, Комисија је 06. октобра 2005. године организовала Национални припремни састанак у Сарајеву, којем су осим бх. парламентарки и чланова Комисије присуствовале представнице Агенције за равноправност полова БиХ, гендер центара Федерације БиХ и Републике Српске, те запослене у Парламентарној скупштини БиХ. Циљ тог састанка је био да се прикупе подаци потребни за анализу правног оквира Босне и Херцеговине.

Расправа о теми: **Усклађивање обавеза између посла и породице** посебно је била концентрисана на сљедеће области:

- **флексибилност радних аранжмана**
- **регулација родитељског допушта (за мајке и очеве)**
- **брига за дјецу**
- **брига за старије и немоћне чланове породице**
- **трендови укључивања мушкараца у послове у домаћинству**
- **трендови у стопи плодности (са посебним освртом на стање у женској популацији од 25 до 35 година старости).**

Прва регионална радионица за парламентарке одржана је од 28. до 30. октобра 2005. године у Загребу, Хрватска, о теми: Усклађивање обавеза између посла и породице, у којој су учешће узеле парламентарке из земаља југоисточне Европе, међу којима и БиХ. Резултат рада Регионалне радионице били су сљедећи закључци:

1. У контексту неолибералних трендова глобализације, негативан утицај на жене је примјетан у ЕУ као и земаља југоисточне Европе. Демократизација је донијела модернизацију

погледа на усклађивање породичног и пословног живота, али је са транзицијом дошло и до снажног повратка конзервативних вриједности и традиционалне улоге жене. Једини избор је ослањање на вриједности и међународно схватање недељивости људских права као јединог начина за спречавање поновног сврставања жена и мушкараца у культуру послодавца који захтијевају да једна особа (мушкарац) ради пуно радно вријеме, док му друга (жена) пуно радно вријеме пружа подршку.

2. На јавно мињење утичу оба поменута тренда, ретрадиционализација и модернизација. Парламентарке морају да се ангажују на придобијању пажње творца јавног мињења, те промијени закона у свјетлу унапређења родне равноправности.

3. Флексибилност тржишта рада не може да буде прихваћена без социјалног осигурања, сигурности запослења и сигурности на послу, што би све требало да обезбједи развијена државна благостања. Могуће је сљеђидити разне моделе, све док су засновани на Лисабонској стратегији коју је донијела ЕУ.

4. Постоји потреба за унапређењем родне равно-

правности као приоритета у свим владама и постоје велике могућности за успјех. Један од примјера је успјешно лобирање парламентарки из Србије, БиХ и Хрватске против скраћивања породилског одсуства. Постоји и потреба за бољом организацијом жена с циљем регионалне владе, непропорционално оптерећујући жене, не би се смјела сматрати неизбјежним.

5. Постоји снажна потреба за проналаском моћних партнера, попут синдиката и других социјалних партнера, те систематично сарађивањем с њима.

6. На овом семинару дат је увид у разумјевање контекста ЕУ и југоисточне Европе, начина на који се ствари одвијају, кључних питања, могућих избора, начина да се ухвати у котац са сложеним политикама које се тичу усклађивања посла и породице. Истраживања НВО постоје унутар већине земаља региона и могу се искористити као полазиште за будући рад.

7. Не ради се о недостатку радног система, него о мањку овлашћења и систематичног рада и средстава потребних за овакав посао. Акције на регионалном и локалном нивоу неопходне су за обезбјеђивање спровођења закона у свакодневном животу.

8. Промјене које се одвијају ради усклађивања посла и породице пружају могућности за запошљавање жена. Зато постоји потреба за благовременом организацијом како би се посао обавио на организован и финансијски подржан начин, умјесто волонтерски.

9. Позитивне праксе македонског женског парламентарног вијећа израсле су из иницијативе Центра за равноправност полова Пакта стабилности, пројекта који је током двије године спроведен у сарадњи са македонским парламентом. Међутим, неформалне групе нису довољне за постизање одрживих промјена с циљем успостављања истих могућности.

ДРУГА РЕГИОНАЛНА ПАРЛАМЕНТАРНА РАДИОНИЦА

На иницијативу GTF-а, Комисија за остваривање равноправности полова у БиХ, 07. фебруара 2006. године, у Сарајеву, организовала је Други национални припремни састанак о теми: Цјеложивотно учење, којем су осим чланова Комисије присуствовале и друге парламентарке Парламентарне скупштине БиХ, представнице ентитетских гендер центара и медија.

Загључци састанка односили су се на области:

- појам цјеложивотног учења
- степен образовања грађана
- статистички подаци о образовању грађана
- добре праксе цјеложивотног учења
- положај законодавних органа у креирању политике цјеложивотног учења.

Након успјешно окончаног састанка, Комисија за остваривање равноправности полова у БиХ, заједно са GTF-ом из Загребa, организовала је Другу регионалну радионицу парламентарки југоисточне Европе - Цјеложивотно учење, која је одржана у Сарајеву од 24. до 26. фебруара 2006. године, а којој су присуствовале представнице парламената земаља региона, SP GTF, те владиног и невладиног сектора.

Загључци Друге регионалне радионице парламентарки југоисточне Европе гласе:

10. Цјеложивотно учење мора да постане стил живота и рада у југоисточној Европи, која је укључена у глобалну економију и глобални начин живота.

11. Увидјели смо различитости у националним праксама у региону. Неке земље имају већ разрађене законске оквири, иницијалне стратегије или неке конкретне активности, али ниједна земља нема сувислу стратегију, те је запажена неосјетљивост за родне аспекте цјеложивотног учења. Такође, постоји опасност од комерцијализације те области, што сужава доступност онима којима је

цјеложивотно учење најпотребније, посебно женама.

12. Позитивно је што национални Споразуми о стабилизацији и придруживању укључују питање образовања и дају им приоритет и што постоји сагласност да је потребно повећати издатке државе за образовање. Ипак није јасно назначено да је цјеложивотно учење битан предуслов одрживог развоја и родне равноправности.

13. Концепт цјеложивотног учења још увијек није прихваћен као референтан оквир цјелокупне реформе система образовања младих и одраслих. То треба промијенити.

14. Парламентарке би морале покренути иницијативу да се у свакој земљи припреми сувисли правни оквир и стратегија цјеложивотног учења која ће пажљиво укључити и родне аспекте овог питања (посебне потребе жена и борбу против стереотипа).

15. Свака сувисла стратегија цјеложивотног учења

треба да узме у обзир сљедеће принципе:

- важно је да се надовеже на јасну националну развојну стратегију - економску и социјалну;

- даље политичко јачање жена треба да буде један од предуслова;

- треба да буде у оквиру међународно признатих економских, социјалних и културних права и женских људских права (CEDAW и закони о родној равноправности);

- потребне су посебне стратегије за посебно рањиве групе, Роме, самохране родитеље, старија лица, те стратегија за незапослене;

- важно је обезбиједити да се у тој стратегији испоштује принцип партнерства између свих потенцијалних актера (сарадња министарстава, националног и локалног нивоа власти, послодаваца, синдиката, агенција за запошљавање, универзитета и научних институција и невладиних организација, обезбиједити међусобно преплитане активних политика запошљавања, стратегија смањивања сиромаштва и социјалних политика за незапослене);

16. Парламентарке треба да постану покретачи јавних кампања о значају цјеложивотног учења за жене и освјешћења жена о њиховим социјалним и економским правима. Учествовање у кампањама може да постане важан дио њихових предизборних активности.

17. Предлажемо да са овог скупа упутимо захтјев Европској комисији да у оквиру спровођења САП-а приоритет буде родно осјетљива стратегија и пројекат цјеложивотног учења у свим државама у региону.

18. Парламентарке треба да покрену питање оспособљавања кадрова за припремање пројеката који би били финансирани из претприступних фондова Европске уније.

Регионална сарадња парламентарки у тој области пријеко нам је потребна и убудуће.

KOMISIJA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Jozo Križanović
predsjedavajući Komisije
(28.07.1944., Vitez)
VSS ing. strojarstva,
magistar org.nauka

Nijaz Duraković
član Komisije
(01.01.1949., Stolac)
VSS - doktor
socioloških nauka

Ljiljana Milićević

prva zamjenica
predsjedavajućeg Komisije
(13.08.1961., Biograd,
Nevesinje)
VSS dipl. ekonomista

Jelina Đurković

član Komisije
(03.01.1953. Čanići,
Sekovići)
VSS - doktor
književnih nauka

Nadžida Mlaćo
druga zamjenica
predsjedavajućeg
Komisije
(31.05.1965., Bugojno)
VSS dr. vet. med.

Azra Hadžiahmetović
član Komisije
(20.01.1956. Foča)
VSS - doktor
ekonomskih nauka

Mirsad Sipović

član Komisije
(08.07.1957., Sarajevo)
VSS - dipl. pravnik -
advokat

Vlatka Komšić

član Komisije
(11.05.1958., Kiseljak)
VSS - ljekar specijalista
fizikalne medicine
i rehabilitacije

Mubera Ušanović
član Komisije
(14. 09. 1955., Goražde)
VSS - PMF
Odsjek hemije

Zijad Hasić
sekretar Komisije
(03.01.1958.,
Bosanska Krupa)
VSS - doktor pravnih nauka

